

Vergadering van
De Statencommissie Bestuur en Middelen

Vergaderdatum
6 oktober 2010

Kenmerk
-

Status verslag
Concept

Verslaglegging door
Mevrouw D. Muda (Notuleerservice Nederland)

Telefoonnummer
070 - 441 81 88

**Verslag van de vergadering van de Statencommissie Bestuur en Middelen,
gehouden op 6 oktober 2010 in het provinciehuis te Den Haag.**

AANWEZIG:

Voorzitter: de heer P.L. Vermeulen
Secretaris: mevrouw Kortleve

PvdA mevrouw Branderhorst
CDA mevrouw Kip, de heer Heemskerk
VVD de heer Schuringa, de heer Weide
ChristenUnie/SGP de heer Schaapman, de heer Stoop
GroenLinks de heer Dijkhoff
SP de heer Van der Nat
D66 de heer Wenneker
LPF -
LZH -
Partij voor de Dieren -
Sociaal Democraten Fractie -

AFWEZIG MET KENNISGEVING:

de heer Van Nassau

AANWEZIGE GEDEPUTEERDEN:

de heer Van Heijningen, de heer Van
Engelshoven-Huls

AANWEZIGE GENODIGDEN:

Maarten

AGENDA:

1. Opening
- 1a. Regeling van werkzaamheden
- 1b. Vaststellen van de agenda
- 1c. Mededelingen

- 1d. **Spreekrecht**
- 1e. **Rondvraag**
- 1f. **Europa**
2. **Kadervorming en kaderstelling**
- 2a. **Voorstel herindelingsadvies Goeree-Overflakkee**
- 2b. **Financiële consequenties vorming van de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD-en)**
3. **Controle en verantwoording**
- 3a. **Najaarsnota 2010**
- 3b. **Planningsoverzicht/langetermijnagenda**
4. **Afwikkeling vorige vergadering en interne aangelegenheden**
- 4a. **Conceptverslag van de vergadering van 8 september 2010**
- 4b. **Conceptbesluitenlijst van de vergadering van 8 september 2010**
5. **Stukken ter kennisname**
- 5a. **Stukken in het kader van actieve informatieplicht van GS**
- 5b. **Van derden ontvangen informatie**
6. **Sluiting**

1. **Opening**

De VOORZITTER opent de vergadering om 19.00 uur en heet iedereen van harte welkom. De heer Vermeulen vervangt de heer Van Nassau als voorzitter. De commissie heeft vanavond een bijzondere gast, Maarten, die een maatschappelijke stage doet bij de provincie. Maarten gaat op het taalgebruik van de Statenleden letten.

- 1a. **Regeling van werkzaamheden**

Er zijn geen mededelingen.

- 1b. **Vaststellen van de agenda**

De agenda wordt vastgesteld.

- 1c. **Mededelingen**

De VOORZITTER deelt mee dat er een erratum in de postvakken is gelegd dat bij de Najaarsnota 2010 hoort. Er is een aangepaste voordracht voor de Najaarsnota 2010 uitgedeeld.

- 1d. **Spreekrecht**

De VOORZITTER deelt mee dat er zeven insprekers zijn. Hij geeft het woord aan mevrouw Van de Velde-de Wilde, burgemeester van de gemeente Goedereede.

Mevrouw VAN DE VELDE-DE WILDE begint met te zeggen dat het dossier zijn sporen heeft nagelaten bij de laatste verkiezingen, waardoor de bestuurlijke en politieke verhoudingen zijn gewijzigd. Voor de burgemeester zijn vooral twee vragen van belang, namelijk of GS de belangen van Goedereede goed hebben meegewogen en of de inspraak serieus is genomen. GS komen Goedereede op

geen enkel punt tegemoet. Spreekster is niet tevreden over de regie van de provincie. Zij vindt dat de variant van Goedereede, net als de variant van de commissie-Schutte, voldoet aan het wettelijk kader en dus ook aan de criteria van duurzaamheid. Zij vindt het verbazingwekkend dat GS geen enkele positieve opmerking maken over de resultaten van het ISGO. Zij vraagt of GS geverifieerd hebben of en waarom de andere drie gemeenten niet positief waren over het ISGO. Zij is ervan overtuigd dat het ISGO aan alle wettelijke taken heeft voldaan. Volgens spreekster stond de herindeling op voorhand vast, ondanks het feit dat het ISGO democratisch legitiem is, net als de Veiligheidsregio, de GGD en het Grevelingschap. GS hebben altijd geschermd met de grote opgave die er voor het eiland zou liggen maar nu komen GS ook tot de conclusie dat die er niet is. Spreekster vraagt waarom dat dan niet leidt tot een andere visie.

Wat de inwoners er van gaan merken is het belangrijkste. Het hoge onderhoudsniveau komt door harmonisatie onder druk te staan. Dat geldt ook voor de korte lijnen met het bestuur en de geringe ambtelijke drukte. GS suggereren dat de loketten wellicht ruimer opgesteld kunnen worden en dat dorpsraden een nuttige aanwinst zouden zijn. Beide voorbeelden zijn echter politieke beslissingen en geen wettelijke uitgangspunten. Spreekster vreest dat juist de loketdiensten na korte tijd wegbezuinigd zullen worden.

Financieel worden de inwoners er al helemaal niet beter van. GS rekenen met een gemiddelde woningwaarde van 215.000 euro, terwijl de woningen in de kop van Goeree ruim boven de 325.000 euro kosten.

De gesprekken over de fusie zijn begonnen in een tijd dat alles er nog gunstig uitzag maar momenteel is de realiteit anders. In de scan wordt gesproken over keuzes die nog gemaakt moeten worden om op basis van cijfers uit 2009 de meerjarenbegroting sluitend te krijgen, nog los van de extra kortingen van het Rijk en los van de kortingen in relatie tot de herindeling. Beheersplannen zijn niet structureel verwerkt en waterschapsrapporten worden in de scan door GS genegeerd. Daaruit blijkt dat een aantal gemeenten niet voldoet aan de wettelijke taken. Op dit punt mist Goedereede ook de regie van GS. Volgens Goedereede zou er vanuit een gelijk uitgangspunt gewerkt moeten worden.

De verdiepingsslag waar de vier gemeenten opdracht toe hebben gegeven, komt binnenkort beschikbaar. Spreekster vraagt of de commissie bereid is om te wachten met haar definitieve advisering, totdat de gegevens beschikbaar zijn. Het is erg belangrijk om te weten of de financiële startpositie van de nieuwe gemeente wel een eerlijke startpositie is. Goedereede zou daar groot belang aan hechten, temeer omdat de gedeputeerde in de vergadering van 2 september 2009 toegezegd heeft dat er misschien extra financiële middelen beschikbaar zouden zijn. Spreekster pleit ervoor om daarover een punt op te nemen, vergelijkbaar met het herindelingsvoorstel van de Krimpenerwaard.

Goedereede wordt door het regeerakkoord gesterkt in de mening dat herindelingen alleen van onderop mogen komen en dat gemeentes terug moeten naar hun kerntaken. Waar de uitvoering plaatsvindt, is minder belangrijk. Daarom heeft Goedereede vorig jaar al gekozen voor één ambtelijke organisatie.

Goedereede adviseert aan Provinciale Staten om GS de handschoen te laten oppakken en met de wetenschap van het regeerakkoord op zak te laten bouwen aan een vernieuwende samenwerkingsvorm op Goeree-Overflakkee.

Goedereede doet een dringend beroep op de commissie om de besluitvorming op te schorten, zolang er geen duidelijkheid is over de uitslag van de verdieping van de financiële scan en vraagt GS om nadrukkelijk de regie op zich te nemen met

betrekking tot de open einden in de huidige scan, waardoor de startpositie van de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee negatief wordt beïnvloed. Verder vraagt Goedereede de commissie om een passage in het ontwerp op te laten nemen, zoals door de gedeputeerde is toegezegd, dat er extra financiële middelen komen.

De VOORZITTER geeft gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer HEEMSKERK heeft ook aan ander geluid in de raad van Goedereede gehoord, namelijk van de fracties van de VVD en het CDA. Hij vraagt of mevrouw Van de Velde-de Wilde daarover iets meer kan vertellen. Ten tweede vraagt hij wanneer de financiële scan beschikbaar komt. Tot slot vraagt hij hoe mevrouw Van de Velde-de Wilde de passage over de rol van de provincie in het regeerakkoord interpreteert.

De heer SCHURINGA vraagt of de gemeente Goedereede tegen elke vorm van fusie is of alleen tegen de voorgelegde fusie.

De heer WEIDE vraagt of mevrouw Van de Velde-de Wilde leiderschap durft te tonen en mee gaat werken aan de totstandkoming van één gemeente, als de Staten daartoe besluiten.

Mevrouw VAN DE VELDE-DE WILDE antwoordt dat de verdiepingsslag van de financiële scan naar verwachting volgende week beschikbaar is. Zij kan niet garanderen dat de gegevens op tijd zijn voor de Statenvergadering. Aan het begin van haar betoog zei zij al dat de politieke en bestuurlijke verhoudingen in de raad zijn veranderd.

De heer HEEMSKERK is geïnteresseerd in de argumenten van die partijen.

Mevrouw VAN DE VELDE-DE WILDE denkt dat zowel het CDA als de VVD liever iets anders zouden willen maar op basis van eilandelijk overleg en door overleg met Statenleden hebben zij geconcludeerd dat het tij niet meer te keren was en gekozen voor de fusie. Zij zetten echter ook kanttekeningen bij de financiën. In het regeerakkoord staat letterlijk dat herindelingen alleen van onderop mogen komen en dat de provincies de regie krijgen om de financiële knelpunten op te lossen. Spreekster vindt dat de provincie de regierol beter had moeten invullen. Toen twee jaar geleden het overleg werd gestaakt op het eiland, heeft de provincie geen pogingen ondernomen om partijen aan tafel te houden. GS hadden meer energie in de discussie en de begeleiding kunnen steken. Goedereede heeft in het Arhi-overleg nog een variant op tafel gelegd die volgens spreekster niet goed tegen het licht is gehouden. Op andere plaatsen in het land is gebleken dat allerlei vormen van samenwerking kunnen leiden tot goede resultaten. Goedereede heeft juist gekozen voor het vormen van één ambtelijke organisatie, omdat in de bestuurskrachtmeting stond dat de gemeente in de toekomst niet meer bekwaam genoeg zou zijn om nieuwe taken uit te voeren.

De heer SCHURINGA concludeert dat de gemeente Goedereede tegen elke fusie is maar niet tegen andere samenwerkingsvormen.

Mevrouw VAN DE VELDE-DE WILDE beaamt dat Goedereede van begin af aan heeft ingezet op samenwerkingsverbanden.

Als de Staten besluiten dat er één gemeente moet komen, dan zal Goedereede aan de slag gaan, zoals dat in de wet staat. Spreekster benadrukt dat Goedereede een dubbel besluit heeft genomen: werken aan één ambtelijk apparaat en bestuurlijk blijven inzetten op zelfstandigheid. Goedereede zal dus tot op zekere hoogte meewerken.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Markwat, raadslid van de gemeente Dirksland.

De heer MARKWAT deelt mee dat de gemeenteraad van Dirksland al aanzienlijke tijd weet dat de omvang van de gemeente te klein is om voldoende structurele bestuurskracht te realiseren. Bovendien heeft de groeiende hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden daarop een negatief effect. Omdat de raad vindt dat het herindelingsinitiatief van onderop moet komen, heeft de raad onder andere via een motie opdracht gegeven tot onderzoek naar een gemeentelijke herindeling. De gemeenteraad ziet een aantal voordelen in één gemeente Goeree-Overflakkee.

- Eilandelijk beleid kan efficiënter voorbereid, opgesteld en uitgevoerd worden zonder tussenkomst van een gemeenschappelijke regeling, zoals het ISGO.
- De democratische legitimatie daarvan zal hierdoor worden versterkt en besluitvorming zal worden versneld.
- Door ambtelijke schaalvergroting zal de gemeente verder geprofessionaliseerd kunnen worden.
- Er kunnen specialisten in dienst genomen worden voor diverse taakvelden, waardoor de expertise die moet worden ingehuurd sterk kan worden gereduceerd.
- De ambtelijke schaalvergroting dient te leiden tot een zakelijker model van klantgerichtheid.
- De toename in fysieke afstand van de burger tot de gemeente moet worden gecompenseerd door bijvoorbeeld verruiming van openingstijden, digitale diensten en dienstverlening op locatie.
- De gemeenteraad van Dirksland is van mening dat Goeree-Overflakkee als geografische eenheid vraagt om een integrale aansturing, waardoor effectiever en efficiënter beleid kan worden gemaakt en uitgevoerd. Samenvoeging van de vier gemeenten zal resulteren in een duurzaam beleid. De kleine ambtelijke organisaties van de huidige vier gemeenten zijn zeer kwetsbaar, waardoor inhuur van dure externen regelmatig onvermijdelijk is. Eén ambtelijke organisatie is robuust genoeg om dit probleem op te lossen.

De gemeenteraad van Dirksland is tegenstander van de door Goedereede voorgestelde 3+1-variant, omdat deze variant geen duurzame oplossing is voor de bestuurlijke problemen op Goeree-Overflakkee. De gemeenteraad van Dirksland hoopt dan ook dat Goedereede haar standpunt zal herzien, zodat daarna zo coöperatief mogelijk kan worden gewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee.

De VOORZITTER constateert dat de commissie geen vragen heeft en geeft het woord aan de heer Scheermeijer, raadslid van de gemeente Oostflakkee.

De heer SCHEERMEIJER geeft een samenvatting van wat al eerder door Oostflakkee naar voren is gebracht. De economische ontwikkeling stagneert, ook op Goeree-Overflakkee met een ijle productiestructuur, geringe innovatie en investeringen, sterk teruglopende voorzieningen in kleine kernen, een achterblijvende recreatiesector en een zwaar verouderde tot soms verpauperde woningvoorraad, openbare ruimten en bedrijventerreinen. Een stagnerende herstructurering en renovatie van de bestaande voorraad, verbetering in landschapskwaliteit die niet van de grond komt, onvoldoende ontwikkeling van de zorgstructuur, te weinig voorzieningen voor jongeren en een landbouw en visserij die stevig onder druk staan. Daarbij speelt in het bijzonder het waarborgen van een goede zoetwatervoorziening voor de landbouw en het op een adequate manier omgaan met de dreigende verzilting.

De gemeente Oostflakkee is voor een samenvoeging van de gemeenten op Goeree-Overflakkee, omdat:

1. een samenvoeging een democratische legitimatie in zich heeft;
2. het de professionaliteit waarborgt (er kunnen gemakkelijker deskundige medewerkers worden aangetrokken);
3. een grotere gemeente meer klantgericht kan werken;
4. een samenvoeging de duurzaamheid bevordert;
5. een grote gemeente meer regie kan voeren over het hele eiland.

Oostflakkee is tegen de 3+1-variant, omdat dit geen duurzaam antwoord is op de bestuurlijke problematiek. Oostflakkee ondersteunt dan ook het standpunt van GS. Deze variant kan geen inhoudelijke betekenis hebben, omdat er geen politiek-bestuurlijk draagvlak is voor een gemeente Overflakkee, bestaande uit de huidige gemeenten Dirksland, Middelharnis en Oostflakkee.

De heer VAN DER NAT vraagt waarom de voorzieningen te lijden hebben onder de huidige situatie en waarom een samenvoeging daarvoor de oplossing zou zijn.

De heer SCHEERMEIJER denkt dat een samengevoegde gemeente meer mogelijkheden heeft om voorzieningen voor jongeren meer handen en voeten te geven. Er zijn te weinig voorzieningen voor jongeren op Goeree-Overflakkee.

De heer VAN DER NAT vraagt waarom een intensieve samenwerking zonder samenvoeging die problemen niet kan oplossen.

De heer SCHEERMEIJER antwoordt dat er al samengewerkt wordt. Spreker is er echter van overtuigd dat samenvoeging meer mogelijkheden biedt om tot een goed resultaat te komen.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Van Dam, plaatsvervangend voorzitter van de gemeente Middelharnis.

De heer VAN DAM brengt in herinnering dat het herindelingsadvies van 6 juli 2010 met gemengde gevoelens is ontvangen. Er zijn voor- en tegenstanders maar er is wellicht ook nog een categorie die het dossier herindeling als instrument gebruikt om hun persoonlijke belang te versterken. Spreker benadrukt dat in dit dossier alleen het gemeenschappelijk belang telt. Middelharnis roept dan ook op om, los van alle emoties, dat belang de boventoon te laten voeren. Dat de bestuurlijke herindeling van Goeree-Overflakkee diep ingrijpt, is te

begrijpen. In 1966 vond er ook al een herindeling plaats en ook toen waren de meningen verdeeld en ook toen was er sprake van een lokale identiteit en ook toen was er sprake van schaalvergroting. Ondanks de toenmalige herindeling hebben de dorpskernen hun identiteit behouden. Spreker wil hiermee de zorgen enigszins relativeren.

In de Koersnotitie van de vier gemeenten is het bestuurlijk ambitieniveau voor het eiland als volgt omschreven en onderschreven. Wij hebben te maken met een stagnerende economische ontwikkeling, een ijle productiestructuur, geringe innovatie en investeringen, sterk teruglopende voorzieningen en een achterblijvende recreatiesector, zwaar verouderde delen van de woningvoorraad, openbare ruimten en bedrijventerreinen, stagnerende herstructurering, een onvoldoende ontwikkelde zorgstructuur, te weinig voorzieningen voor jongeren en een landbouw en visserij die onder druk staan. Een aantal gemeenteoverschrijdende dossiers die om een gezamenlijke, integrale aanpak roepen. Spreker noemt de aanpak van de provincie dapper en noodzakelijk. De herindeling is noodzakelijk om de knelpunten om te zetten in kansen en mogelijkheden. Een gemeenschappelijke regeling of de 3+1-variant is daartoe niet voldoende. Met de 3+1-variant wordt een bestuurlijk gedrocht gecreëerd, waarvoor de gemeente Middelharnis geen verantwoordelijkheid kan nemen. Volgens spreker kan het transparanter, klantgerichter, duurzamer en efficiënter. Het eiland heeft een krachtig bestuur nodig dat met één mond spreekt. Het eiland kent een geografische afkadering die verplichtingen naar elkaar toe schept. Ook de gemeente Middelharnis zal de ontwikkelingen nauwlettend volgen, want er zijn zeker kanttekeningen te plaatsen.

Middelharnis heeft weloverwogen, met zorg en aandacht voor elkaar, het besluit genomen om in te stemmen met het voornemen om tot herindeling over te gaan.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Klijn die inspreekt namens de Stichting Herindeling Nee!

De heer KLIJN spreekt in namens de burgers van Goedereede. De burger dient centraal te staan. Gezien de spreektijd beperkt spreker zich tot de inleiding en de conclusie van zijn bijdrage die uitgedeeld is.

De VNG heeft een debat georganiseerd, waarbij onder andere de bestuurskrachtmeting en samenwerking of samenvoeging aan de orde kwamen. De bestuurskracht en de financiële draagkracht van Goedereede is ruim voldoende. De discussie over samenwerking of samenvoeging was zeer interessant. De aanwezige burgemeesters, wethouders en raadsleden gaven aan dat de burgers tot nu toe niet of nauwelijks betrokken worden bij het bestuurlijke proces. Zij zijn van mening dat dit in de toekomst beter moet. In het herindelingsproces van Goeree-Overflakkee en in Goedereede in het bijzonder, staat de burger helemaal niet centraal. Spreker heeft dan ook gemengde gevoelens overgehouden aan het debat.

De lokale bestuurders kiezen bijna unaniem voor samenwerking en niet voor samenvoeging. Blijkbaar is er een vertrouwensbreuk tussen het lokale bestuur en de provincie. In tijden van economische crisis en toenemende werkloosheid moet er schouder aan schouder gewerkt worden aan het herstel van vertrouwen. De Stichting Herindeling Nee! roept de provincie op om de herindeling te stoppen bij de gemeenten die het niet willen, zoals Goedereede. De provincie dient zich te conformeren aan het huidige regeerakkoord van de VVD en het CDA; herindeling

alleen van onderop. De provincie moet de vergadering van burgemeesters en wethouders van 29 september 2010 serieus nemen: samenwerking boven samenvoeging, dicht bij de burgers en niet op afstand. In een geforceerde samenvoeging zullen er tot in lengte van dagen problemen blijven tussen de verschillende groepen.

Tot slot verwijst hij naar een artikel van burgemeester Heijkoop in het Eilandennieuws van 5 oktober 2010, waarin hij zegt dat Goedereede de kosten van de herindeling zal moeten betalen.

De heer DIJKHOFF vraagt waarop de heer Klijn zijn conclusie baseert dat er sprake is van een vertrouwensbreuk tussen de gemeente en de provincie.

De heer WENNEKER brengt in herinnering dat vorige week een aantal insprekers publiekelijk afstand heeft genomen van Herindeling Nee! Hij vraagt wat daarvan de oorzaak is volgens de heer Klijn. De heer Klijn verwijst naar het regeerakkoord. Drie van de vier gemeenten zijn voorstander en de vierde is verdeeld. Hij vraagt of de heer Klijn nog steeds vindt dat deze herindeling niet van onderop komt.

De heer KLIJN antwoordt dat zich 129 mensen bij de VNG hadden aangemeld, waarvan 45 burgers die allemaal voorstander waren van samenvoeging. Zijn conclusie is dat er blijkbaar een vertrouwensbreuk is. Spreker heeft zich mateloos geërgerd aan de beslotenheid van de vergadering vorige week, terwijl dit onderwerp alle burgers van Goeree-Overflakkee aangaat. De Stichting Herindeling Nee! vertegenwoordigt nog steeds 89% (bij een opkomst van 69%) van de burgers van Goedereede. De enkelen die het vertrouwen in de stichting hebben opgezegd, komen waarschijnlijk uit andere gemeenten. Spreker denkt dat alle gemeenten op het eiland een democratisch gekozen raad hebben. Hij denkt dat iedere gemeente zijn eigen standpunt mag bepalen. De Stichting Herindeling Nee! is niet tegen alle fusies maar zij zou graag een herindeling zien met gelijkgestemde gemeenten.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Swaneveld, bewoner van Oude-Tonge.

De heer SWANENVELD is in principe niet tegen samenvoeging maar zet wel een aantal kanttekeningen.

Gemeenten verzetten zich al heel lang tegen de eenwording en zelfs tegen intensivering van de samenwerking. Er was een rapport van de Universiteit van Tilburg nodig om de gemeenten te laten inzien dat verandering van de bestuursstructuur noodzakelijk is. Op aandringen van GS werd gekozen voor een 'niet-vrijblijvende samenwerking'. Daartoe werd het ISGO aangepast. Het resultaat was echter een groot schandaal. In de praktijk moest de versterking leiden tot een verbreding en verdieping van het takenpakket van het ISGO. De CdK, de heer Franssen, waarschuwde de gemeenten bij het feestelijke inluiden. Als de gemeenten er een potje van zouden maken, dan zou hij ingrijpen. Alle vier gemeenten hebben er sindsdien een potje van gemaakt. Het ISGO is geworden tot het strijdtoneel van vier gemeenten, waar de bevolking de dupe van is. Goedereede is een welvarende gemeente maar ook zij heeft de samenwerking structureel tegengewerkt en spreker noemt haar krokodillentranchen

dan ook niet terecht. De medewerkers van het ISGO hebben op geen enkele manier de mogelijkheid gekregen om vorm en inhoud te geven aan de samenwerking. Volgens spreker was het van begin af aan een heilloze weg. De heer Stoop had, mede namens de provincie, erop toe moeten zien dat de bestuurlijke vernieuwing uitgevoerd werd. Hij is er verantwoordelijk voor dat de gemeenten de regeling niet serieus hebben genomen.

Ook al werd er pas in 2010 over de eenwording beslist, op het provinciehuis was men al veel langer op de hoogte van het niet functioneren van het samenwerkingsverband.

Kritiek hebben is gemakkelijk maar het gaat om de oplossing. Spreker pleit ervoor dat de gemeenten eerst hun huiswerk afmaken, voordat over samenvoeging wordt besloten. De bestuurlijke vernieuwing via het onwettige ISGO is volledig geflopt. Spreker vindt dat eerst gewerkt moet worden aan een goede samenwerking. Hij is ervan overtuigd dat fusie dan niet eens nodig is. Hij moedigt de gemeente Goedereede aan om te laten zien wat zij waard is.

Spreker waarschuwt de commissie tot slot voor het volgende. Het lijkt erop dat de fusie gebruikt wordt om vechtende partijen in één hok te dwingen. Dat gaat onherroepelijk fout. Hij pleit ervoor dat de Staten ruim de tijd nemen om zich goed te laten informeren en hun besluit nog minstens een jaar uitstellen. Hij adviseert de commissieleden om eens persoonlijk in gesprek te gaan met raadsleden.

De heer HEEMSKERK vraagt of de heer Swaneveld de succesdossiers die mevrouw Van de Velde-de Wilde noemde, herkent en waar het verschil van inzicht in zit.

De heer SWANENVELD antwoordt dat mevrouw Van de Velde-de Wilde een bepaalde politieke boodschap wilde overbrengen. Hij ziet het anders. Ook de gemeente Goedereede heeft niet goed meegewerkt aan de gemeenschappelijke regeling. Hij noemt het een getuigenis van eigen onvermogen.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Dreisch die ook inspreekt namens de Stichting Herindeling Nee!

De heer DREISCH besteedt aandacht aan draagvlak en duurzaamheid. Volgens de gemeenteraad, burgers, GS en experts ligt in Goedereede een goed bestuurlijk fundament, maar is voor het besluit van GS weinig draagvlak. In de andere drie gemeenten is daarentegen wel draagvlak, terwijl zij minder goed beoordeeld worden op het bestuurskundige vlak. Spreker vindt dit opvallend, onlogisch en hoogst onwaarschijnlijk.

De bestuurders konden dit slechte besluit nemen, omdat zij zich alleen baseerden op hun emoties. Er kwam geen business case of financieel plan aan te pas. Een besluit, gebaseerd op angst, paranoia, afgunst en verwijt lijkt spreker geen erg solide basis voor samenvoeging.

Net als de provincie hebben de gemeenteraden van Dirksland, Oostflakkee en Middelharnis onvoldoende geïnvesteerd in het creëren van maatschappelijk draagvlak, een verplichting volgens het beleidskader. Tijdens informatieavonden was de opkomst van de bevolking in alle drie de gemeenten bijzonder laag. Geen van deze gemeenten heeft gesprekken gevoerd met het bedrijfsleven. In reactie op een schriftelijk verzoek van het Burgercomité weigeren de gemeenten meer informatiesessies en een enquête te houden, omdat de burgers niet in staat

zouden zijn om zulke concepten te begrijpen. Het gebrek aan draagvlak is ook te zien aan het grote aantal zienswijzen dat is ingediend.

Met betrekking tot regionaal draagvlak vraagt spreker zich af welke omringende gemeenten zijn uitgenodigd om een zienswijze in te dienen. Daarover vindt hij niets in het advies, terwijl het wel een vereiste is in het beleidskader.

Duurzaamheid noemt hij relatief. Duurzaam ten opzichte van wat? Er is geen analyse gemaakt. Duurzaamheid is op geen enkele wijze inzichtelijk gemaakt, wat wel verplicht is volgens het beleidskader. Uit talloze onderzoeken blijkt inmiddels dat veel heringedeelde gemeenten verre van duurzaam zijn, terwijl de kleinste gemeenten in het land de beste dienstverleners zijn en blijven.

Gemeenten met minder dan 20.000 inwoners worden door burgers het hoogst gewaardeerd.

Volgens de Rijksuniversiteit van Groningen bespaart herindeling geen geld.

Sterker nog, de business case is negatief. De bestuurlijke situatie wordt ingewikkelder met extra managementlagen die nodig zijn om alle managers te managen.

Spreker woont al twintig jaar in Nederland maar heeft als Amerikaan grote bewondering voor de open, eerlijke en deskundige vorm van democratie in Nederland. Helaas is dit proces niet open geweest. Burgers zijn nauwelijks betrokken bij hun eigen toekomst. Toekomstige scenario's zijn niet onderzocht. Spreker noemt het ontwerp niet meer dan een ingevuld ms-Word template en een gezellig reisverslag van Goeree-Overflakkee. De financiële scan is slechts een aantal Excel-sheets met een nietje. Er is geen sprake van deskundigheid. Een willekeurige rekenkamer zou het volledig afkeuren.

De VOORZITTER bedankt alle insprekers en stelt voor om direct verder te gaan met de behandeling van het herindelingsadvies en agendapunt 1f even op te schuiven. Aldus wordt besloten.

1e. Rondvraag

Er zijn geen vragen gesteld.

2. Kadervorming en kaderstelling

2a. Voorstel herindelingsadvies Goeree-Overflakkee

De heer SCHURINGA erkent dat het een zware overweging is. Drie gemeenten zijn voor en één is tegen. Dat is een meerderheid. Omdat het een complexe situatie is, vraagt hij aan de gedeputeerde of die ook vindt dat het eerder een meerderheidsprobleem is dan een herindelingsprobleem.

De heer HEEMSKERK sluit zich aan bij de vraag van de heer Schuringa of de Staten kiezen voor de samenvoeging van vier gemeenten of voor de samenvoeging van drie gemeenten met daarnaast één zelfstandige gemeente en één eilandelijk ambtelijk apparaat. Het CDA is voorstander van herindeling van onderop. De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor het oplossen van knelpunten. Soms moet er samenwerking gezocht worden met omliggende gemeenten en soms leidt het tot herindeling. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de provincie de gemeenten steunt bij het verbeteren van hun bestuurskracht.

Als dat niet lukt, dan worden externe deskundigen om advies gevraagd. In het uiterste geval kan samenwerking of samenvoeging worden opgelegd. GS hebben het proces doorlopen, maar de gemeenten op Goeree-Overflakkee zijn het niet eens geworden over een oplossing. Elke gemeente ziet wel in dat er een oplossing moet worden gevonden voor de bestuurlijke drukte, het gebrek aan slagkracht op het eiland en de bestuurskracht van enkele gemeenten. Het beeld dat het ISGO onvoldoende democratisch gelegitimeerd is en niet leidt tot een slagvaardige aanpak van de knelpunten, wordt breed gedragen. Het CDA begrijpt niet dat de gemeente Goedereede, net als de fracties van VVD en CDA in die gemeente, niet over haar schaduw heen kan stappen. Spreker betwijfelt of de 3+1-variant met een gemeenschappelijk ambtelijk apparaat een duurzame oplossing is. Misschien doet Goedereede met deze gekunstelde oplossing haar burgers wel tekort.

Het CDA maakt zich zorgen. Spreker vraagt aan de gedeputeerde welke financiële compensatiemogelijkheden er zijn, als blijkt dat de financiële situatie door de herindeling sterker verslechtert dan er door efficiency is te verdienen. Hij vraagt ook op welke wijze de provincie Goeree-Overflakkee kan helpen om de identiteit van de verschillende gemeenschappen te behouden. Tot slot vraagt hij op welke wijze de provincie Goeree-Overflakkee kan helpen om de burgers betrokken te houden bij het nieuwe bestuur en de klantgerichtheid te verbeteren.

De heer DIJKHOFF vraagt aan de heer Heemskerk of hij zich zorgen maakt over het verloren gaan van de identiteit van de dorpskernen.

De heer HEEMSKERK stelt die vraag, omdat in de hoorzitting is aangegeven dat het behoud van identiteit een belangrijk item is. Hij wil dat er nagedacht wordt over de borging daarvan.

De heer SCHAAPMAN heeft in aanloop naar de besluitvorming die plaatsvindt in Provinciale Staten volgende week de volgende vragen aan GS. Er wordt steeds gesproken over de financiële scan die nog niet beschikbaar is. Hij vraagt wat het gevolg zal zijn, als er uit deze scan negatieve verrassingen komen. De afstand tussen inwoner en gemeenteloket is een belangrijk thema. Spreker vraagt welke maatregelen worden genomen om die afstand klein te houden. In de stukken staat dat GS, waar nodig, het vervolgproces zullen faciliteren. Spreker vraagt hoe de gedeputeerde dat ziet.

De heer DIJKHOFF denkt dat het de verantwoordelijkheid van de nieuw gevormde gemeente is en niet van de provincie om te bepalen hoe en waar zij loketten inricht.

De heer SCHAAPMAN vindt niet dat de provincie de loketten moet inrichten, maar wil weten hoe dit in het vervolgproces geborgd is. De ChristenUnie/SGP vindt het belangrijk dat de afstand tussen de burger en de gemeente klein blijft. Spreker vindt het wonderlijk dat de Staten drie keer binnen drie weken over hetzelfde onderwerp spreken met de burgers. Hij wil dat gezegd hebben, opdat de Staten op een ander moment terug kunnen komen op de inrichting van het proces.

De VOORZITTER antwoordt dat de manier waarop dit proces georganiseerd is, besproken is in deze commissie.

De heer SCHAAPMAN steekt zijn hand in eigen boezem.

Mevrouw BRANDERHORST bedankt alle mensen en organisaties waarmee de provincie heeft gesproken. Daaruit bleek dat gemeenten het niet alleen kunnen en dat samenwerking vereist is. De gemeenten hebben geprobeerd samen te werken maar die samenwerking bleek niet effectief te zijn. De volksvertegenwoordigers zijn in overgrote meerderheid tot de conclusie gekomen dat één gemeente de beste oplossing is voor de problemen. De PvdA sluit zich aan bij die conclusie. De identiteit van de kernen en de betrokkenheid van de inwoners zijn essentieel maar dat hoeft niet te veranderen door dit traject. Ook de PvdA vindt dat heel erg belangrijk.

De vele belangrijke onderwerpen die spelen op het eiland vragen om een krachtig en constructief bestuur. Spreekster vindt het verheugend om te kunnen constateren dat de wil er is om loyaal mee te werken in het belang van het eiland, zelfs in Goedereede.

Zij heeft nog twee vragen. GS hebben aangegeven er bij de minister van Binnenlandse Zaken voor te zullen pleiten dat gemeenten die vrijwillig samengaan daarvoor niet financieel gestraft worden. Zij vraagt of er op dat gebied ontwikkelingen te melden zijn.

Velen hebben gevraagd om ondersteuning bij kennis, informatie en betrokkenheid van inwoners. Zij vragen aan GS wat zij kunnen doen op dat gebied.

De heer VAN DER NAT verklaart dat voor de SP vaststaat dat een initiatief voor herindeling alleen van onderop kan komen, en dan nog alleen als de bevolking zich erover heeft kunnen uitspreken. Voor zover hij weet zijn alleen de inwoners van Goedereede geraadpleegd. Een ruime meerderheid was tegen herindeling. Bij de beoordeling van de herindelingsvoorstellen betreft de SP ook de conclusies van het onderzoek van Berenschot van 2 jaar geleden. De bewoners van heringedeelde gemeenten hebben minder vertrouwen in de politiek en de opkomstcijfers bij verkiezingen laten ook op langere termijn een dalende trend zien. De afstand tussen inwoners en politiek wordt vergroot. De SP vindt dan ook dat de provincie veel te voortvarend te werk gaat. De SP vindt dat de wens van Goedereede om zelfstandig te blijven, gerespecteerd moet worden. Als er gekozen moet worden, dan kiest de SP voor een vergaande samenwerking met één ambtelijk apparaat. Dat er na een herindeling minder externen worden ingehuurd is een veelgehoord maar weerlegbaar argument. Uit eigen onderzoek in Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam (die gemiddeld 21,3% van hun personeelslasten aan inhuur van externen besteden) blijkt dat groter niet altijd beter is. Bij de provincies is het zelfs 21,4% gemiddeld. Daarom stelt spreker liever 'small is beautiful', zeker als de inwoners van een gemeente daar zelf voor kiezen.

De heer WENNEKER begint met een aantal trends in de samenleving. Ten eerste decentralisatie van taken naar gemeenten. Ten tweede dat de gemeente het aanspreekpunt moet zijn voor de gehele overheid. Maar inmiddels heeft de overheid ook te maken met de kritische burger, waardoor er steeds meer van gemeenten wordt gevraagd. Spreker sluit zich aan bij de decentralisatieparadox,

verwoord door Kalden: "Om het beleid dichterbij de burger te brengen, is opschaling nodig". Ten derde zouden de kosten op termijn niet minder zijn. D66 constateert dat het ISGO onvoldoende functioneert. Burgers en bedrijven kunnen de dupe worden van een gebrek aan slagkracht. Ook het ISGO zelf kan niet anders dan schoorvoetend toegeven dat dat het geval is. In veel gevallen leidt een Wgr-constructie alleen maar tot uitstel van een herindeling. Spreker pleit voor een helder perspectief voor de inwoners.

Een meerderheid van de raden op het eiland is voor herindeling. De raad van Goedereede is verdeeld. Daarmee is voldaan aan de wens om herindeling van onderop te laten komen.

Dat de burgers te weinig betrokken zijn bij het proces noemt spreker een groot manco. De Staten kunnen nu alleen afgaan op het oordeel van de raden. De bijeenkomsten die georganiseerd zijn, zijn nauwelijks bezocht.

De heer DIJKHOFF vraagt of de heer Wenneker een hoger opkomstcijfer zou verwachten, als er een bijeenkomst wordt georganiseerd over grootschalige kassenbouw op Oostflakkee. Die lage opkomst zegt volgens hem wel iets.

De heer WENNEKER kan er niet veel over zeggen, omdat hij niet weet hoe dit georganiseerd is. Hij sluit aan bij de vraag van de PvdA aan GS om de mogelijkheden om de betrokkenheid van de burgers te vergroten, te ondersteunen.

Spreker vindt het apart om in de zienswijze van Goedereede te lezen: "De raad is van mening dat de uitlatingen van de gedeputeerde kwetsend en bestuurlijk onnodig zijn." Hij vraagt wat daarmee wordt bedoeld, hoe de gedeputeerde dit heeft opgevat en hoe hij ermee omgegaan is.

De heer Van Dam bracht de grootschalige herindeling van 1966 in herinnering. Ook toen was men bang dat de identiteit van de kernen verloren zou gaan maar dat is niet gebeurd. Dat getuigt van realiteitszin.

D66 is voorstander van het starten van de Arhi-procedure, zoals GS dat voorstellen.

De heer DIJKHOFF verklaart dat ook GroenLinks voor het starten van de Arhi-procedure is. Hij is verbaasd over de inbreng van de SP die altijd bezwaar heeft tegen gemeenschappelijke regelingen en nu ook tegen een fusie, waardoor die gemeenschappelijke regeling in stand gehouden wordt.

De burgemeester van Goedereede geeft terecht aan dat er goed samengewerkt wordt. Beleidsstukken die daaruit voortkomen moeten echter wel in alle afzonderlijke raden en het ISGO worden vastgesteld, wat amendering door volksvertegenwoordigers ondoenlijk maakt. In feite staan de burgers buitenspel, omdat de raden nauwelijks nog invloed hebben op het uit te werken beleid. Dat is voor GroenLinks een groot bezwaar tegen een maatschappelijke regeling die steeds verder opgetuigd wordt met allerlei beleidsvelden. Als de ambtelijke apparaten steeds dichterbij elkaar komen, dan hoort daar wat spreker betreft ook één politiek bestuur bij. Dat is een reden om niet verder te gaan met de gemeenschappelijke regeling.

Er liggen nu twee opties voor, een eilandelijke gemeente en de 3+1-variant. GroenLinks vindt dat de situatie die ontstaat bij de 3+1-variant niet wenselijk is en is daarom voorstander van een fusie. Spreker denkt dat deze herindeling wel degelijk van onderop komt, hoewel hij niets afdoet aan de positie van

Goedereede. Hij is ervan overtuigd dat buiten deze zaal de meningen heel wat genuanceerder liggen.

Hij verwacht dat Provinciale Staten tot één gemeente zullen besluiten. Het is vooral belangrijk om vooruit te kijken. Spreker maakt zich weinig zorgen over de identiteit van de kernen maar dat neemt niet weg dat er een hoop ingewikkelde zaken op de nieuwe gemeente afkomen. De nieuwe gemeente zal bijvoorbeeld moeten wennen aan de grotere afstanden en cultuurverschillen tussen ambtenaren zullen overbrugd moeten worden.

Spreker vraagt aan de gedeputeerde hoe de provincie betrokken is bij de fusie, zowel bij het proces als financieel.

De burgers moeten vooral beter betrokken worden bij het proces van de fusie. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt in eerste instantie bij de nieuwe gemeente.

De heer VAN DER NAT vraagt of de heer Dijkhoff vindt dat de burgers in alle vier de gemeenten voldoende zijn geïnformeerd en voldoende kansen hebben gehad om zich uit te spreken.

De heer DIJKHOFF vindt dat de gekozen gemeenteraden er in eerste instantie voor moeten zorgen dat hun burgers goed vertegenwoordigd worden. Burgemeesters, wethouders, raadsleden en burgers komen in de commissie inspreken. Bovendien zijn er bijeenkomsten georganiseerd en enquêtes gehouden. Spreker is ervan overtuigd dat tegenstanders het vaak niet voldoende vinden. Als de raadsleden hun burgers niet goed vertegenwoordigd hebben, dan zal dat bij de verkiezingen blijken. Formeel doen GS in het Arhi-overleg zaken met de colleges. De colleges worden gecontroleerd door de gemeenteraden.

De heer VAN DER NAT brengt in herinnering dat een van de insprekers voorstelde om bij de komende verkiezingen ook hierover te stemmen. Hij verwacht dat de opkomst dan vele malen groter zou zijn. Hij vraagt wat de heer Dijkhoff van dat plan vindt.

De heer DIJKHOFF antwoordt dat het bij verkiezingen over een heleboel onderwerpen gaat. Waar de heer Van der Nat op doelt is echter geen verkiezing maar een referendum. Hij denkt dat dat niet verstandig is, omdat burgers zich vooral zorgen maken over thema's als identiteit maar de identiteit van een dorpskern gaat niet verloren omdat de raadsleden ergens anders vergaderen. Een fusie brengt uiteraard financiële veranderingen met zich mee. Een gemeente die er financieel goed voorstaat, zal hoogstwaarschijnlijk gaan inleveren maar dan wordt voorbijgegaan aan de voordelen van een fusie voor Goedereede.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS geeft, voordat hij aan zijn beantwoording begint, de tussenstand van het taalgebruik van de commissie. Maarten heeft begrepen dat het gaat om decentralisatie van taken die democratisch gelegitimeerd in de back-office door ambtenaren en dure externen moet worden uitgewerkt op een integraal aangestuurde manier. Dat zijn de woorden die de commissie zo ongeveer gebezigd heeft en die Maarten heeft opgepikt.

De heer Van Dam benadrukte terecht dat het om het gemeenschappelijk belang gaat, het belang van de inwoners van Goeree-Overflakkee. De provincie is met de besturen, maatschappelijke organisaties en inwoners al een tijd in gesprek

over de manier waarop de gemeenten hun taken het beste kunnen uitvoeren. De provincie heeft geprobeerd om door middel van bestuurskrachtonderzoek, zowel bij de gemeenten als bij het ISGO, te onderzoeken of de gemeenten de belangen van de burgers op deze manier goed kunnen behartigen. Daaruit blijkt dat er aantal dingen mis zijn die bij de overheid geregeld zouden moeten worden, zoals de woningvoorraad, het jeugd- en jongerenwerk en een eenduidig recreatief toeristisch beleid.

GS hebben niet de herindeling vooropgesteld maar gezocht naar een bestuurlijke oplossing van de problemen op het eiland. Van de 60 raadsleden op Goeree-Overflakkee denken 50 raadsleden dat schaalvergroting de oplossing is voor de meeste van de bestuurlijke problemen. De gedeputeerde wil het ISGO niet te veel afvallen want het ISGO heeft maar beperkte bevoegdheden. Bovendien is een gemeenschappelijke regeling niet democratisch gelegitimeerd. Er zijn ook heel wat problemen in de samenwerking tussen de provincie en het ISGO. De gedeputeerde was echt verrast dat mevrouw Van de Velde juist een aantal zaken noemt die goed geregeld zouden zijn in het ISGO. Hij durft te beweren dat Goeree-Overflakkee de slechtste regio van heel Zuid-Holland is op het gebied van cultuur. Van de gelden die de provincie voor cultuurparticipatie beschikbaar heeft gesteld voor 2009 is niets uitgegeven. De culturele organisaties vinden het verschrikkelijk ingewikkeld om een klein bedrag voor een cultureel programma bij die vier gemeenten voor elkaar te krijgen. Hetzelfde geldt voor recreatie en toerisme. De gemeenten zijn niet in staat om tot één beleid te komen; het eigenbelang blijft de botentoon voeren.

GS hebben gezocht naar een oplossing en gekeken naar waarmee de gemeenten zelf komen. Het is voor deze gedeputeerde de eerste keer in vijf jaar dat de provincie een keuze moet maken, omdat de gemeenten er zelf niet uitkomen.

De gedeputeerde zal met het ministerie van Binnenlandse Zaken bespreken of er financiële compensatie geboden kan worden aan gemeenten die vrijwillig tot een fusie komen. De gedeputeerde heeft al met het ministerie gesproken over de frictiekostenregeling die loopt over een aantal jaar, nadat de nieuwe gemeente gevormd is. Omdat ongeveer 80% van de frictiekosten in het eerste jaar wordt gemaakt, zal hij proberen om de regeling daaraan aan te passen. Daarnaast wil hij kijken of de maatstaf voor de gemeentefondsuitkering gebaseerd kan worden op 2009, zodat de voorgenomen bezuiniging daarin niet te veel doortelt.

Als de Staten het herindelingsadvies steunen, dan gaat het naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en zal de gedeputeerde deze punten onder de aandacht van de nieuwe minister brengen.

De gedeputeerde kent de verdiepte financiële scan van de gemeenten zelf niet. De provincie is ook niet op de hoogte gesteld van de voortgang. Hij vindt het verbazingwekkend en onhandig dat de resultaten slechts één dag voor de Provinciale Statenvergadering door de gemeenten naar buiten gebracht worden. Het lijkt hem niet verstandig om het besluit om die reden ter discussie te stellen. Hij gaat er niet vanuit dat de resultaten anders zullen zijn dan van de financiële scan van de provincie.

De heer DIJKHOFF vraagt of dit betekent dat de gedeputeerde belooft dat Provinciale Staten nooit meer één dag voor de Statenvergadering stukken van GS zullen krijgen.

De heer VAN ENGELSHOVEN-HULS belooft dat niet, omdat er soms hele goede redenen zijn voor de late aanlevering van stukken. Hij verwacht in dit geval echter geen nieuwe informatie die een ander licht op het besluit zal werpen.

De gedeputeerde denkt inderdaad dat het de rol van de provincie is om in het proces het tot een keuze te komen te faciliteren. GS gaan zich niet tot in detail bemoeien met de concrete uitwerking maar de provincie kan wel expertise bieden. De provincie kan bijvoorbeeld een kwartiermaker leveren of bekostigen die de stuurgroep kan bijstaan om tijdig tot een goede gemeente te komen. Op verzoek van de Staten ontwikkelen GS de recreatief toeristische visie. Daar heeft de nieuwe gemeente ook baat bij. Bovendien hebben GS al iemand aangewezen die de gemeenten helpt in hun contact met de provincie.

De rol van de provincie zal beperkt zijn, ook op financieel gebied, want het is niet de bedoeling dat de provincie het Gemeentefonds met een provinciale bijdrage gaat verhogen. De nieuwe gemeente krijgt een lagere uitkering maar heeft ook minder kosten te maken in vergelijking met de huidige vier gemeenten.

Een aantal commissieleden heeft geïnformeerd naar de manier waarop de bewoners betrokken zijn bij dit vraagstuk. De gemeenten hebben daartoe de aanzet gegeven. De provincie heeft de gemeenten gevraagd om bestuurskrachtonderzoek te doen en daarna een mening te vormen over hun bestuurlijke toekomst. Het is logisch dat er bewonersavonden georganiseerd worden om de bewoners daarbij te betrekken. Nadat GS het Arhi-besluit hadden genomen, heeft ook de provincie daaraan een bijdrage geleverd in de vorm van twee bewonerskranten. Iedereen heeft de mogelijkheid gekregen om vragen te stellen en zienswijzen in te dienen. Bovendien heeft de provincie een bewonersbijeenkomst georganiseerd.

In de eerste ronde heeft de gemeente Goedereede voor zelfstandigheid gekozen zonder de bewoners daarbij te betrekken. Toen duidelijk werd dat de provincie een Arhi-procedure zou starten, is Goedereede met het idee van een referendum gekomen, waarbij de burgers gevraagd is of zij een herindeling wilden of zelfstandig blijven en gaan samenwerken. De overgrote meerderheid heeft gekozen voor zelfstandig blijven en samenwerken, terwijl toen al bekend was dat dat een lastige optie was, omdat de andere drie gemeenten die optie niet steunden. Hoewel de andere gemeenten verweten wordt dat zij geen enquête hebben gehouden, vindt de gedeputeerde dat zij hun burgers ten eerste eerder hebben geïnformeerd en dat ten tweede op een manier waarbij nog enige dialoog mogelijk was. Daarom heeft de provincie iedereen de mogelijkheid geboden om met inhoudelijke argumenten te komen.

De gemeente Goedereede zegt te kiezen voor de 3+1-variant maar deze keuze is ingegeven, toen duidelijk werd dat de andere gemeenten en de provincie voor een herindeling kozen. De gedeputeerde denkt niet dat Goedereede zelf vindt dat dit een duurzame oplossing is. Hij denkt dat gemeente Goedereede er zelf vanuit gaat dat zij op termijn wordt samengevoegd met de andere gemeente. GS vinden dat een slechte oplossing en het past ook niet in het beleidskader.

Er wordt heel veel gezegd tijdens zo'n proces, soms vleidend en soms minder vleidend. In een interview heeft de gedeputeerde gezegd dat de 3+1-variant 'rammelt aan alle kanten'. Die uitlating is als kwetsend ervaren. De gedeputeerde vindt dat Goedereede deze variant onvoldoende heeft uitgewerkt en de variant rammelt natuurlijk, omdat deze wordt voorgesteld, terwijl de andere drie gemeenten er niets voor voelen.

De VOORZITTER dacht dat er nog een vraag van de heer Heemskerk openstond over hoe de provincie de gemeente zou kunnen steunen bij het waarborgen van de identiteit.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS is daar al op ingegaan door in te gaan op wat de provincie gaat doen, nadat het herindelingsbesluit is genomen. De provincie gaat zich niet bemoeien met alle details. De gemeente krijgt een bestuur dat in november 2010 gekozen wordt. Die raadsleden gaan over de identiteit van de kernen. De provincie kan wel een kwartiermaker of deskundige inzetten om met de stuurgroep mee te denken.

De VOORZITTER geeft gelegenheid tot een korte tweede ronde.

De heer SCHURINGA bedankt voor de beantwoording van zijn vraag, ook al omdat daarmee duidelijk werd dat de meerderheid die voor herindeling is, nog groter is dan hij aannam. Hij heeft niet gereageerd op de opmerking van de heer Schaapman, omdat hij het meer een punt van overdenking vindt, dat de Staten binnen drie weken over dit onderwerp praten. Hij is bang dat dit hoort bij de verantwoordelijkheid van een Statenlid. Hij geeft de heer Schaapman wel gelijk maar het is een ontzettend belangrijk onderwerp.

De Staten moeten aanstaande woensdag kiezen voor een duurzame oplossing, ook al spreekt hij liever over een stabiele oplossing. Een ambtelijke organisatie die aangestuurd wordt door vier meesters, is niet stabiel. Spreker is er niet van overtuigd dat dat kan. De provincie moet zorgen voor een levensvatbare gemeenschap.

De gedeputeerde was erg voorzichtig met het meegeven van een opstartpremie. Spreker denkt echter dat dat helemaal niet zo gek is.

De heer WENNEKER begrijpt de redenering van de heer Schuringa niet. Hij pleit voor een opstartpremie maar de gedeputeerde heeft duidelijk uitgelegd dat er rekening wordt gehouden met de frictiekosten. Hij vraagt waarom de VVD vindt dat er toch nog geld van de provincie bij moet.

De heer SCHURINGA zegt dat omdat hij niet precies kan inschatten of de algemene uitkering uit het Provinciefonds toereikend is. De VVD is bereid om iets extra's te doen, als er iets speciaals aan de hand zou zijn.

Spreker weet nog niet precies wat het standpunt van de VVD aanstaande woensdag zal zijn. Hij zal het voorstel met een positief advies bespreken in de fractie.

De heer WENNEKER heeft van de gedeputeerde vooral gehoord hoe de communicatie met de burgers tot nu toe is verlopen. Hij heeft de indruk dat de provincie vooral eenzijdige informatie verstrekt heeft. Hij vindt dat verderop in het proces vooral de gemeenten zelf de communicatie vorm moeten geven. Hij vraagt aan de gedeputeerde of hij een mogelijkheid ziet om dat te stimuleren.

De heer DIJKHOFF had begrepen dat de informatie van de provincie vergezeld is gegaan van de uitnodiging om vooral te reageren.

Hij gaat nog even in op het punt in het regeerakkoord met betrekking tot herindelingen van onderop. Er staat ook in het regeerakkoord dat het aantal raadsleden verminderd moet worden.

Spreker is het eens met de opmerking van de heer Van der Nat dat groter niet altijd beter is. Maar dat betekent niet per se dat kleiner altijd beter is. Hij denkt dat er gezocht moet worden naar de meest ideale schaal voor de burger, die wellicht verandert met de veranderende taken voor de gemeenten.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS antwoordt dat dit onderwerp na behandeling in de Staten naar de Tweede Kamer gaat. Hij verwacht dat de vaste Tweede Kamercommissie een hoorzitting zal organiseren op Goeree-Overflakkee. De Statenleden kunnen daar uiteraard ook naartoe. De Staten hebben het beleid vastgesteld en daarin staat niets over een opstartpremie. Daar staat evenmin in dat er een referendum moet worden gehouden onder de bewoners. Het zou dus iets nieuws zijn. De gedeputeerde vindt het echter geen goed idee.

De heer VAN DER NAT stelt voor om het idee mee te nemen, zodat iedereen toch op een juiste manier gehoord wordt.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS heeft al aangegeven dat dit soort vragen niet met een simpel ja of nee te beantwoorden zijn. Er moeten heel veel belangen afgewogen worden, niet alleen op het gebied van inwonersbelangen maar ook op het gebied van financiën en beleid. De gedeputeerde wil liever een goede discussie voeren dan een referendum houden.

De heer DIJKHOFF vraagt of de gedeputeerde nog weet wat de uitslag was van het referendum over het oprichten van de ISGO.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS antwoordt dat daarover geen referendum gehouden is. Een opstartpremie vindt hij geen goed idee, omdat het Rijk de regeling van het Gemeentefonds uitvoert. Hij denkt dat de heer Schuringa het met hem eens is, dat één overheid per onderwerp meer dan voldoende is. Het lijkt hem niet handig dat de provincie een eigen frictiekostenregeling gaat ontwerpen.

De provincie heeft twee keer een huis-aan-huiskrant verspreid met de oproep om vragen te stellen en te reageren. Vragen zijn binnen 24 uur beantwoord. Iedereen die een zienswijze heeft ingediend, heeft een folder ontvangen, waarin verwezen wordt naar de beantwoording op de website. Er zijn bewonersbijeenkomsten georganiseerd. De gedeputeerde zegt toe de Statenleden in het vervolg uit te nodigen voor bewonersbijeenkomsten. Hij vindt dat de provincie er alles aan gedaan heeft om zoveel mogelijk informatie over het onderwerp uit te wisselen. De heer Dijkhoff verwijst naar het regeerakkoord. Volgens de gedeputeerde is het regeerakkoord verwarrend want het Rijk geeft aan de deelgemeenten te willen opheffen (zonder dat dat van onderop komt) en dat de provincies moeten opschalen (dat hoeft evenmin van onderop te komen). Er staat inderdaad in dat gemeentelijke herindelingen van onderop moeten komen maar in het regeerakkoord van de vorige regering (CDA, PvdA en ChristenUnie) stond precies hetzelfde. Het regeerakkoord is geen reden om te denken dat er sprake is van een beleidswijziging. In het beleidskader dat het Rijk nu heeft vastgesteld

staat dat het in dit soort situaties niet mogelijk zou moeten zijn dat één gemeente een fusie tegenhoudt, terwijl er drie voor zijn. De gedeputeerde heeft daarom alle vertrouwen in het besluit van de Tweede Kamer.

De VOORZITTER sluit de behandeling van dit agendapunt. Hij bedankt de sprekers voor hun inbreng. Volgende week staat dit punt op de agenda van Provinciale Staten. Hij gaat terug naar de oorspronkelijke agenda.

1f. Europa

De VOORZITTER geeft het woord aan mevrouw Kip.

Mevrouw KIP deelt mee dat de werkgroep Europa bij haar instelling al besloten had om haar functioneren te gaan evalueren, zodat de nieuwe Staten straks kunnen beslissen of zij de werkgroep al dan niet willen continueren. Die evaluatie zal in het najaar plaatsvinden. Er zal een steekproef gehouden worden onder ongeveer tien Statenleden. Mocht u niet tot die tien behoren maar wel graag iets willen zeggen over de werkgroep Europa, dan kunt u dat doorgeven aan mevrouw Kortleve. Naar verwachting zal de evaluatie in januari 2011 beschikbaar zijn.

De heer DIJKHOFF vraagt of in de evaluatie ook de opvatting van de leden zelf wordt meegenomen.

Mevrouw KIP antwoordt dat de zittende leden een advies zullen formuleren aan de volgende Staten, zonder voor hen te willen beslissen.

2b. Financiële consequenties vorming van de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD-en)

De VOORZITTER vraagt of de commissie in haar beraadslaging ook de afhandeling van 200 van de heer Démoed wil meenemen. De commissie kan ook stuk 5a.5 bij de behandeling betrekken.

De heer HEEMSKERK bedankt voor het voorstel en de presentatie. De presentatie was verhelderend, vooral omdat daar aan de orde gesteld werd dat niet duidelijk is hoe de provincie haar investering van 20 miljoen euro zal terugverdienen. Omdat het geld volgens de motie in vier jaar terugverdiend moet worden, is het heel belangrijk om goed te monitoren of dat gebeurt. Daarom heeft het CDA steeds voorgesteld om er een business case van te maken. Spreker is dan ook verbaasd dat nu voorgesteld wordt om het benodigde bedrag te financieren uit de ruimte in de Najaarsnota 2010. Het lijkt hem beter om het bedrag op de balans te zetten, zodat de binnenkomende opbrengsten daarop in mindering kunnen worden gebracht. Een aantal opbrengsten dat de dekking moet verzorgen is redelijk vast, maar spreker zou graag willen dat de gedeputeerde iets concreter zou worden over de efficiencydoelstelling want die komt pas laat in het traject. Daarom stellen GS voor om het Rijk om een deel financiering te vragen. De efficiencydoelstelling (8% in 2014) heeft spreker teruggezien in de begroting voor Zuid-Holland Zuid. Hij had graag concreet gezien welke doelstelling gerealiseerd moet worden om de kosten te kunnen dekken. Als het

Rijk gaat korten op het Provinciefonds, dan moet de financiering gedekt worden uit de efficiency van de RUD-en die dan nog groter moet zijn. Spreker vraagt hoe de gedeputeerde dat wil gaan doen. Hij heeft hetzelfde steeds gevraagd bij PNS. Hij wil zien waar de dekking vandaan komt. En hetzelfde geldt ook voor de Organisatie van de Toekomst.

GS stellen voor om over te gaan tot centralisatie van een aantal locaties in de regio. Dat lijkt inderdaad het meest kansrijke scenario.

Mevrouw BRANDERHORST dacht dat dit scenario pas kon ingaan, als de RUD-en tot stand zijn gekomen.

De heer HEEMSKERK bevestigt dat. De eerste is al tot stand gekomen.

Mevrouw BRANDERHORST vraagt of dit betekent dat de heer Heemskerk instemt met alle RUD-en.

De heer HEEMSKERK antwoordt dat de Staten nu hebben ingestemd met het eerste jaar van de regio Zuid-Holland Zuid. Voor de rest hangt het uiteraard af van het bereiken van de efficiencydoelstellingen. Het CDA stemt in met de voorbereidingen voor scenario 1.

De heer SCHURINGA vraagt aan mevrouw Branderhorst of zij vindt dat het point of no return al is gepasseerd.

Mevrouw BRANDERHORST vindt dat niet. De heer Heemskerk geeft aan dat hij meegaat met scenario 1 (het concentreren van alle diensten) maar dat kan alleen als er 270 ambtenaren uit het provinciehuis weg zijn. Zij hoorde wat tegenstrijdigheden in het verhaal en was benieuwd wat hij daarmee bedoelde.

De heer HEEMSKERK antwoordt dat in motie staat dat GS voortvarend door moeten gaan met de RUD-en. Hij wil echter zicht hebben op de financiën voordat het point of no return komt.

De heer STOOP brengt in herinnering dat bij de behandeling van de kadernota met motie 200 is uitgesproken dat de Staten meer inzicht wilden hebben in het proces rond de vorming van de RUD-en en in nauwe samenhang daarmee de consequenties voor de Huisvestingsvisie. De voorliggende rapportage biedt veel inzicht maar het knelt duidelijk op de terugverdiendtijd. Het is spreker nog niet duidelijk in hoeverre er concreet zicht is op de bijdragen van en het draagvlak bij de gemeenten. Zuid-Holland Zuid is een feit. Spreker weet dat er in andere regio's intentieverklaringen zijn gesloten, waarmee gemeenten zich niet alleen inhoudelijk en bestuurlijk maar waarschijnlijk ook financieel binden. In de stukken wordt verondersteld dat 50% gelijkelijk wordt verdeeld over de deelnemers in de regeling. Het lijkt realistisch om het gesignaleerde tekort van 5 miljoen euro bij het Rijk neer te leggen maar het is hem niet duidelijk op basis van welke afspraak die claim hard gemaakt kan worden. Ten tweede wil hij weten of het tekort precies op 5 miljoen euro uitkomt. Spreker verklaart dat de ChristenUnie/SGP, net als het CDA, het geheel wil blijven monitoren. In de planning- en controlcyclus moet transparant zichtbaar worden hoe dit proces financieel, inhoudelijk en juridisch verloopt.

Mevrouw BRANDERHORST vindt het een helder stuk. De PvdA vindt het belangrijk dat de middelen zoveel mogelijk ingezet kunnen worden voor beleid op groen, recreatie, herstructurering van bedrijventerreinen, goede opvang en goed openbaar vervoer. Omdat de middelen steeds schaarser worden, kijkt de PvdA heel kritisch naar middelen die ingezet worden voor bedrijfsvoering. De PvdA heeft bij de kadernota dan ook aangegeven de RUD-en inhoudelijk een goed middel te vinden maar dat de kosten niet in verhouding zijn. De PvdA heeft voorgesteld om de kosten en de terugverdientijd te halveren. Deze notitie voldoet niet aan deze kaders. Uit het regeerakkoord blijkt bovendien dat het Rijk tientallen miljoenen euro's verwacht te krijgen uit de efficiencywinst van de RUD-en. Dat betekent dat er nog veel scherper gekeken zal moeten worden naar de besteding van de middelen want er zullen dus tientallen miljoenen euro's minder uit het Provinciefonds komen.

De heer SCHURINGA is het volledig met mevrouw Branderhorst eens. Minder geld uitgeven voor bedrijfsvoering klinkt hem als muziek in de oren maar, als de middelen voor bedrijfsvoering gehalveerd worden, dan moet ook de ambitie bijgesteld worden. Hij vraagt of mevrouw Branderhorst daartoe bereid is.

Mevrouw BRANDERHORST constateert dat zowel de provincie als de gemeenten meer moeten investeren maar minder zullen krijgen van het Rijk. Bovendien boekt het Rijk tientallen miljoenen euro's in als besparing. De fractie van de PvdA zal zeker bespreken wat de consequenties daarvan zijn.

De heer SCHURINGA gaat nog een stap verder. Als de provincie de ambities voor de RUD-en vermindert, dan worden daarmee ook de diensten aan de burger vermindert. Hij vraagt of mevrouw Branderhorst dat wenst.

Mevrouw BRANDERHORST wenst dat niet maar, als de middelen steeds minder worden, dan zal de provincie haar prioriteiten moeten bepalen. Iedere politieke partij moet daarin zijn eigen afweging maken.

De heer DIJKHOFF hoort mevrouw Branderhorst spreken over middelen voor bedrijfsvoering. Uit het financiële plaatje blijkt dat er in de eerste jaren veel geld naar de RUD-en gaat maar op langere termijn steeds minder. Hij vraagt of mevrouw Branderhorst prioriteiten wil stellen voor de besteding op de korte termijn of op langere termijn.

Mevrouw BRANDERHORST wil prioriteiten stellen voor de langere termijn. Het regeerakkoord verdient drie keer zoveel terug als de provincie, wat betekent dat de efficiencywinst dubbel ingeboekt wordt.

De heer DIJKHOFF brengt daar tegenin dat de overheid kosten maakt voor diensten aan de burger maar voor die burger maakt het niet of het ingeboekt wordt door de provincie of het Rijk. Het maakt natuurlijk wel uit voor de provincie. Daarom vraagt hij aan mevrouw Branderhorst of de consequenties van de financiële touwtrekkerij tussen Rijk en provincie ten koste moeten gaan van de burger. Doorgaan op de huidige manier is in ieder geval duurder voor de burger.

Mevrouw BRANDERHORST denkt dat de provincie moet inzetten op voorfinanciering door het Rijk.

De heer VAN DER NAT vraagt wat de consequenties zullen zijn als het Rijk de eerdergenoemde claim van 5 miljoen euro niet honoreert.

De heer WENNEKER ziet drie risico's. Er is een tekort van 5 miljoen euro in de dekking voor het eerste jaar. Dat bedrag wordt aan het Rijk gevraagd. Hij sluit zich aan bij de vraag welke afspraken daarover met het Rijk zijn gemaakt. Het tweede risico dat hij signaleert zit in de aanloopkosten. Er is voor gekozen om deze kosten niet op te nemen in de begroting, terwijl deze niet worden uitgesloten. Dat lijkt spreker geen degelijk financieel beleid en hij vindt dan ook dat de aanloopkosten alsnog in de begroting moeten worden opgenomen. Het derde risico heeft betrekking op de desintegratiekosten. Uit de second opinion blijkt dat het terugverdienen in drie jaar ambitieus is. Via het voorstel voor de RUD wordt eigenlijk een keuze voor de huisvesting afgedwongen. Spreker denkt dat scenario 1 de enige mogelijkheid is.

De heer HEEMSKERK merkt op dat er toch ruimte ontstaat, als de RUD-en doorgaan. Hij vraagt of de heer Wenneker vindt dat die ruimte opgevuld moet kunnen worden vanuit de centraliseringsgedachte.

De heer WENNEKER antwoordt dat de ruimte in het provinciehuis zoveel mogelijk moet worden opgevuld maar dat hij wat moeite heeft met het gebrek aan keuze dat erachter lijkt te zitten.

De heer DIJKHOFF is tevreden over het stuk dat veel inzicht biedt in de kosten en opbrengsten van de de RUD-en. Hij vindt het ook een eerlijke nota, omdat daarin toegeven wordt dat niet alles van tevoren te voorspellen is. Het terugverdienen duurt misschien iets langer dan de Staten hadden gehoopt en wellicht duurt het nog iets langer als de provincie zelf die 5 miljoen euro moet financieren. Op de langere termijn is het echter toch goedkoper, hoewel dat voor GroenLinks niet het enige argument is. Het gaat in eerste instantie om een betere dienstverlening en het samenbrengen van deskundigheid in één organisatie. Spreker vindt het wel terecht dat het Rijk gevraagd wordt om mee te betalen, hoewel hij betwijfelt of het Rijk daartoe bereid zal zijn.

De heer WENNEKER begrijpt dat de heer Dijkhoff nu niet de redenatie van vestzak broekzak volgt maar vindt dat het Rijk met middelen over de brug moet komen.

De heer DIJKHOFF antwoordt dat de kosten en opbrengsten meegenomen moeten worden in de afwegingen. Het Rijk heeft gezegd dat de operatie budgetneutraal zou zijn. Daarom zouden provincie en Rijk daarover wel met elkaar in gesprek moeten gaan maar de provincie kan het niet als argument gebruiken om niet door te gaan met de RUD-en. Spreker is het eens met de wens van de heer Heemskerk om de financiële ontwikkelingen goed te kunnen monitoren. Hij is er echter geen voorstander van om het op de balans te zetten, ook al heeft hij niet direct een betere oplossing.

De heer HEEMSKERK stelt voor dat de rijksoverheid het voorfinanciert.

De heer DIJKHOFF heeft het over de manier van monitoring. De Staten hebben de reserves ooit geherstructureerd, omdat er allerlei potjes ontstonden. Daarom vraagt hij zich af of op de balans zetten wel de juiste manier is. Bovendien heeft de Rekenkamer aangegeven dat het inzichtelijk maken van wat er in de reserves gebeurt, nog niet altijd even goed gebeurt.

De heer HEEMSKERK wijst erop dat er eerst kosten gemaakt worden en dat het dus niet in de reserves terechtkomt maar juist andersom.

De heer DIJKHOFF geeft hem daarin gelijk maar voor hem blijft de vraag of het terugverdienen wel goed inzichtelijk gemaakt kan worden op die manier.

De heer SCHURINGA heeft wel vertrouwen in de berekeningen. Hij begint bij Provincie Nieuwe Stijl. De provincie moet bepaalde taken intensiveren (beter doen) en bepaalde taken afstoten. Hij probeerde mevrouw Branderhorst daarnet uit te dagen om taken af te stoten maar dat lukte niet.

Mevrouw BRANDERHORST heeft duidelijk aangegeven dat het daarbij gaat om een politieke afweging.

De heer SCHURINGA is dat met haar eens. De provincie heeft een aantal taken op milieugebied. De RUD-en nemen een aantal taken van gemeenten en provincie over, waarbij verbetering van de dienstverlening voor de burger voorop staat. Met de Begroting 2011 zal er geld beschikbaar gesteld moeten worden. Spreker vraagt zich af in hoeverre de provincie zich daarmee vastlegt voor de begrotingen van de volgende jaren. Hij vindt dat de verplichting zo klein mogelijk moet zijn maar de provincie kan een dergelijk project ook niet opstarten voor één jaar. Uitgaande van de veronderstellingen in het terugverdienmodel (waar een second opinion over gevraagd is) worden de investeringen terugverdiend.

De heer HEEMSKERK dacht dat er alleen een second opinion gevraagd was over de kosten.

De heer SCHURINGA denkt in ieder geval dat de rekenmethodiek klopt maar dat er ook in gelooft moet worden. In de Begroting 2011 zal een bepaald bedrag opgenomen moeten worden. De VVD zal dat bedrag steunen maar spreker wil weten of de gedeputeerde iets kan zeggen over het terugverdienmodel en over die 5 miljoen euro.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN benadrukt dat GS de intentie hebben gehad om de vragen van de Staten over de financiën zo goed mogelijk te beantwoorden. Omdat de materie complex is, hebben GS met behulp van externe experts de onderbouwing versterkt. De gedeputeerde is blij dat dat goed overgekomen is. Ook voor GS is dit een transformatieproces. Zuid-Holland Zuid was de business case om aan te tonen dat de cijfers kloppen. Deze berekeningen liggen ook voor bij het Rijk en de gemeenten. Het is natuurlijk de bedoeling om de taak van vergunningverlening en handhaving op een hoger niveau te brengen. In de komende vier jaar zal er gepresteerd moeten worden; het moet niet alleen beter

maar ook sneller en vooral goedkoper. Zuid-Holland heeft haar expertise opgebouwd bijvoorbeeld door middel van de DCMR om te laten zien dat het kan. De overdracht is bijzonder complex. De medewerkers moeten een nieuwe plek krijgen en er moeten afspraken gemaakt worden met de bonden en de OR. Dat kan echter pas als de gemeenten er klaar voor zijn. De gedeputeerde heeft harde afspraken gemaakt voor Zuid-Holland Zuid. Er zijn evenmin problemen bij de DCMR en West-Holland. Na wat discussie over de juridische vorm vordert het proces in Midden-Holland ook goed. De gedeputeerde heeft vertrouwen in het terugverdienen door efficiency. De gemeenten weten dat zij daarin een verantwoordelijkheid hebben. Hij maakt zich ook geen zorgen over het managen van het hele proces en het monitoren ervan. Hij maakt zich wel zorgen over de houding van het Rijk. De VNG heeft heel lang via de Eerst Kamer geprobeerd om het proces te vertragen. De Tweede Kamer heeft dat uiteindelijk weer gecorrigeerd. De provincies dreigen nu in een impasse te komen, omdat zij niet weten hoe zij door moeten gaan. Dat ligt voor een deel aan hun eigen bestuurlijke houding maar voor een deel ook aan het gebrek aan machtsmiddelen om onwillende gemeente te sturen. Zuid-Holland heeft het iets gemakkelijker, omdat hier al milieudiensten bestonden.

Het Rijk eist terecht dat de provincie de frictiekosten aantoont. De 100 miljoen euro waar GS nu vanuit gaan, leidt tot een kostenpost van 5 miljoen euro die door het Rijk vergoed zou moeten worden. Het bedrag is niet precies vast te stellen maar er ligt wel een serieuze berekening voor. De gedeputeerde vindt het ongelooflijk dat het Rijk de efficiencywinst die de provincie gebruikt om de incidentele kosten te dekken, naar zich toerekent, terwijl sommigen in dit moeilijke proces aarzelen om verder te gaan. Hij herinnert zich dat bij een VNG-congres met het Rijk is afgesproken dat het uitgangspunt zou zijn budgetneutraal. De provincies hebben daarbij aangekondigd terug te zullen komen met een berekening van de frictiekosten die niet terugverdiend kunnen worden binnen een redelijk tijdsbestek. De bestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en provincie liggen vast. Mocht het Rijk weigeren te betalen, dan zal het terugkomen in het bestuurlijk overleg tussen de voorzitter van het VNG, de voorzitter van het IPO en de ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën. De gedeputeerde verwacht eerder dat het zal leiden tot een lagere korting dan boter bij de vis. Het is overigens volstrekt duidelijk dat niet alleen gemeenten en provincies hierin een verantwoordelijkheid hebben maar vooral ook het Rijk. Als het Rijk onwillig blijft, dan zal dat leiden tot oneindig bestuurlijk doorzeuren maar stoppen is eigenlijk geen optie voor de provincie want dan zou er een chaos ontstaan, waarbij niemand meer weet waar hij aan toe is. Het zou de onzekerheid voor het personeel ook alleen maar vergroten. Dat de Staten de gang van zaken willen monitoren en dat zij de gedeputeerde de opdracht geven om de strijd met het Rijk aan te gaan, voelt hij als een ondersteuning. Het college is verantwoordelijk voor de monitoring. De Staten zullen de voortgang daarvan kunnen volgen via de rapportages in de COR bijvoorbeeld. Als de Staten specifieke wensen hebben, dan hoort de gedeputeerde dat graag. Hij heeft met dit document alleen zo veel mogelijk inzicht willen verschaffen. Hij heeft het volste vertrouwen in de sturingskracht van het provinciale bestuur en in de medewerking van de gemeenten. In de risicoparagraaf van de begroting staan nog meer algemene risico's die allemaal gaan over de vraag of de provincie haar werk goed doet. Als de Staten vinden dat dit als risico in de begrotingsparagraaf moet worden

opgenomen, dan zal hij dat doen. Hijzelf vindt de rijksbijdrage van 5 miljoen euro het meest concrete risico in dezen.

De PvdA heeft voorgesteld om de kosten en de terugverdientijd te halveren. De gedeputeerde benadrukt dat dit voorstel zo eerlijk en zo zuinig mogelijk berekend is. De gemeenten beginnen de druk van het regeerakkoord te voelen en willen nu 10% in plaats van 5% efficiencykorting hebben. Ook al voelt de provincie die druk ook, er zullen toch vergunningen verleend moeten worden en er zal toch gehandhaafd moeten worden.

Het college maakt onderscheid tussen beleid van de provincie en de uitvoering. Diensten als de DCMR, West-Holland en Zuid-Holland Zuid kunnen de uitvoering veel efficiënter en goedkoper organiseren dan de provincie. Ten tweede worden er taken bij elkaar gebracht, wat leidt tot meer efficiency. Ook de bij de provincie achterblijvende afdeling zal zo efficiënt mogelijk georganiseerd moeten worden onder de druk van PNS en OvT.

De heer Wenneker zette vraagtekens bij het terugverdienen van de desintegratiekosten in drie jaar. De gedeputeerde benadrukt dat scenario 1 reëel is. Scenario 1 behelst overigens 'centraliseren, tenzij'. De gedeputeerde verwacht te kunnen besparen op de frictiekosten, omdat hij ziet hoe soepel de vacatures bij Zuid-Holland Zuid vervuld worden en hoe weinig bezwaren er zijn. Hij vindt die drie jaar zeker niet te ambitieus.

De VOORZITTER geeft gelegenheid voor een korte tweede termijn. Hij vraagt of de commissieleden daarbij willen aangeven wat zij vinden van de uitvoering van motie 200.

De heer HEEMSKERK wil met het afvoeren van de motie wachten tot de Begroting 2011. Het CDA steunt scenario 1. Hij wil bij de begroting graag een voorstel van de gedeputeerde zien met betrekking tot de 13 miljoen euro. De gedeputeerde zegt dat het Rijk de efficiencykorting niet kan onderbouwen. Spreker heeft steeds gevraagd waarom de taakstelling voor Zuid-Holland Zuid niet eerder te realiseren is en waarom er niet meer te realiseren is, zodat de provincie zelfstandig binnen vier jaar de investering heeft terugverdiend.

De heer DIJKHOFF vindt dat er nu een redelijk overzicht is van de kosten. Hij vraagt aan de heer Heemskerk waar het geld vandaan moet komen, als hij vindt dat het minder kan kosten of dat het sneller terugverdiend kan worden.

De heer HEEMSKERK antwoordt dat de gemeenten bij Zuid-Holland Zuid al vanaf 2011 2% efficiencykorting inboeken. Hij kan uit het stuk niet halen, waarom dit bij de gemeenten wel kan en bij de provincie niet.

De heer DIJKHOFF begrijpt dat het gaat over de begroting van de provincie ten opzichte van de begrotingen van andere overheden.

De heer HEEMSKERK is bang dat het bij een lange terugverdientermin uit het zicht raakt. De gedeputeerde deelt die zorg.

De heer DIJKHOFF denkt dat de gedeputeerde bedoelt dat de conclusie is dat het gewoon niet eerder terugverdiend kan worden.

De heer HEEMSKERK bedoelde te vragen of de kosten sneller terugverdiend kunnen worden. De gemeenten boeken eerder dan de provincie efficiencykorting in bij Zuid-Holland Zuid. Hij vraagt waarom de provincie of de provincie dat ook niet eerder kan doen.

De heer DIJKHOFF wijst erop dat, als de provincie de korting eerder inboekt, de gemeenten het dan later moeten inboeken. Het efficiencyvoordeel is immers berekend.

De heer HEEMSKERK weet niet welk taakstelling de gemeenten hebben neergezet en hij weet evenmin welke efficiency de provincie nog taakstellend oplegt.

De heer DIJKHOFF denkt dat als de provincie eerder efficiencyvoordeel gaat inboeken, er dan meer geld naar de provincie gaat en er dus minder geld naar de gemeenten kan gaan want de kosten blijven hetzelfde.

De heer HEEMSKERK gaat ervan uit dat als de efficiency eerder bereikt wordt, het resultaat hoger is.

De heer DIJKHOFF bedoelde juist dat de heer Heemskerk in dat geval zou moeten aangeven waar die efficiency dan vandaan komt.

De heer HEEMSKERK verwijst naar Zuid-Holland Zuid, waarbij de gemeenten al vanaf het eerste jaar 2% efficiency inboeken.

De heer DIJKHOFF begrijpt het punt van de heer Heemskerk. Het gaat hem echter niet om de efficiency die de gemeente of de provincie inboekt maar om de efficiency die daadwerkelijk wordt bereikt in de bedrijfsvoering.

De heer HEEMSKERK bedoelt dat het bedrijfsresultaat hoger zal zijn, als de efficiency eerder bereikt wordt.

De VOORZITTER onderbreekt het debat, omdat de heren er niet uitkomen.

De heer HEEMSKERK kan instemmen met het voorstel van de gedeputeerde om de monitoring in de risicoparagraaf op te nemen.

De heer STOOP was vergeten om in de eerste ronde iets te zeggen over de huisvesting maar er wordt ook alleen gevraagd om kennis te nemen van het besluit van GS. Gelet op de context van de eerdere discussie en in samenhang met de RUD-en vindt spreker scenario 1 een logische keuze. Spreker interpreteert het antwoord van de gedeputeerde als volgt. Er was eerst een ingewikkelde politieke discussie tussen het Rijk en de provincies aan de ene kant en de gemeenten aan de andere kant. Het dreigt er nu op uit te draaien dat gemeenten en provincies wel samen kunnen optrekken en moeten opboksen tegen de rijksoverheid. Dat vindt hij een weinig aantrekkelijk perspectief. Hij onderstreept dat de drie partijen kort voor de zomer in een bestuurlijk overleg bevestigd hebben dat zij RUD-en willen realiseren. Bovendien staat het in het

coalitieakkoord. De ChristenUnie/SGP vindt dat het ook in het belang van de provincie is om dit tot een goed einde te brengen.

Spreker heeft niet veel verstand van de financiële techniek. Daarom is de manier, waarop gemonitord wordt hem om het even, zolang het maar transparant gebeurt. Hij stelt voor om het als een groot project te behandelen.

Op de agenda staat dat de commissie een advies moet uitbrengen aan Provinciale Staten voor de behandeling aanstaande woensdag. De motie vroeg om inzicht voor de Begroting 2011. Daarom lijkt het spreker logisch om dit onderwerp definitief af te handelen bij de begrotingsbehandeling in november 2010.

Mevrouw BRANDERHORST is het met de gedeputeerde eens dat het een eerlijk stuk is. Het Rijk speelt een cruciale rol en zij proeft bij de gedeputeerde weinig vertrouwen in de medewerking van het Rijk.

De heer VAN DER NAT bedankt de gedeputeerde voor zijn heldere en uitgebreide beantwoording. Hij sluit zich aan bij de woorden van de heer Stoop om het onderwerp en de motie af te handelen bij de Begroting 2011.

De heer DIJKHOFF constateert dat in het voorliggende voorstel twee besluiten worden voorgelegd. Ten eerste vragen GS of de Staten ermee instemmen dat zij 5 miljoen euro gaan vragen aan het Rijk. Hij denkt dat de Staten daarover geen besluit hoeven te nemen, voordat GS dat kunnen doen. Ten tweede wordt de Staten gevraagd om in te stemmen met een zo volledig mogelijke bezetting van de vrijvallende ruimte in het provinciehuis, teneinde de kosten zo laag mogelijk te houden. Dat is volgens spreker ook al besloten bij de Huisvestingsvisie. Op dit moment hoeft er dus geen besluit genomen te worden door Provinciale Staten. Hij stemt ermee in dat de afdoening van de motie gebeurt bij de begrotingsbehandeling.

De heer SCHURINGA bedankt voor de beantwoording. Het besluit bestaat uit twee punten. De VVD gaat met beide punten akkoord. Hoewel spreker in principe de logica van de heer Stoop steunt, maakt het hem niet uit of het tegelijk met de begroting of daarvoor behandeld wordt in de Staten.

Met betrekking tot het risico van 5 miljoen euro zegt hij het volgende. De kans die de provincie heeft om de dienstverlening voor de burgers te verbeteren vindt de VVD heel belangrijk. Het is misschien niet belangrijker dan geld maar wel heel belangrijk.

De heer HEEMSKERK vraagt aan de heer Schuringa of hij in de ambitie om van 2000 naar 1500 medewerkers terug te gaan bij de provincie deze al bij die eerste 500 rekent.

De heer SCHURINGA antwoordt daarop ontkennend maar hij vindt het het overwegen waard.

De heer HEEMSKERK heeft zich nog niet uitgesproken over de vraag van de heer Stoop. Hij stemt in met het feit dat het tegelijk met de begroting behandeld wordt, omdat de motie toch ook tot dat moment aangehouden wordt.

De VOORZITTER concludeert dat een meerderheid een voorkeur heeft voor een latere behandeling.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN heeft nog een paar opmerkingen over de efficiencykorting. De provincie kan de efficiencykorting wel eerder naar zich toe rekenen. De provincie heeft natuurlijk van meet af aan de proceskosten van het proces niet alleen willen dragen. De gemeenten moeten daar hun deel aan bijdragen. Daarom is deze verdeling gemaakt. Vervolgens hebben GS besloten dat die proceskosten terugverdiend moeten worden. Daar is een bepaalde tijd voor nodig. Daarom wordt die opbrengst pas vanaf 2014 zichtbaar. De gedeputeerde heeft die 2% geaccepteerd om de lieve vrede met de gemeenten in Zuid-Holland. Als gemeenten er nog meer efficiency uit zouden willen halen en de provincie zou dat ook doen, dan gaat dat ten koste van de terugverdiencapaciteit van de proceskosten. De provincie heeft een aantal kosten te maken en moet waken over de kwaliteit van de RUD-en in Zuid-Holland.

De heer DIJKHOFF hoort de gedeputeerde twee verschillende dingen zeggen. Ten eerste zegt hij dat er een ingewikkelde rekenmethode achter zit. Ten tweede zegt hij dat hij hiermee akkoord is gegaan omwille van de lieve vrede met de gemeenten. Spreker denkt dat vooral sprake is van het laatste.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN antwoordt dat voor Zuid-Holland Zuid een gelijkwaardige inbreng is afgesproken. Daarna is men nog een discussie begonnen over 2% efficiencykorting. Dat was een oude discussie. Omdat er iets redelijks in het standpunt van de gemeenten zat, heeft hij dat niet met gelijke munt willen terugbetalen. Als de gemeenten meer efficiencykorting willen boeken omdat zij gekort worden door het Rijk, dan komt de afspraak over gelijkwaardigheid aan de orde en zal de provincie hetzelfde willen. Dan komt de taak onder druk te staan.

De heer DIJKHOFF concludeert dat de ingewikkelde rekenwijze niets te maken had met de efficiency en de kosten, maar met de verdeling van het behaalde voordeel.

De heer STOOP denkt dat deze redenering uiteindelijk zal leiden tot een confrontatie met de kwaliteitseisen van het basistakenpakket.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN bedoelde dat ook te zeggen. Daarom kan dit soort discussies alleen gevoerd worden aan de hand van de taakstelling. Als het Rijk provincies en gemeenten kort maar wel verwacht dat zij dezelfde taken blijven uitvoeren, dan is de vraag of er nog een marge in zit. Als het absolute minimum in kwaliteit bereikt is op het gebied van vergunningverlening en handhaving, dan houdt het op.

De heer DIJKHOFF concludeert dat het dan geen discussie meer is over efficiency maar over taken.

De heer HEEMSKERK vraagt of de efficiencytaakstelling van 2% van tevoren door de gemeenten is bedacht. Hij vraagt of er wellicht meer efficiency behaald kan worden.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN antwoordt dat die 2% gezien moet worden als een detail in het proces van samengaan van provincie en gemeenten. In Zuid-Holland Zuid zijn veel hogere percentages efficiency ingebracht maar met een beperking om te voorkomen dat de kwaliteit in het geding komt. De geschetste ruimte heeft de provincie benut om de incidentele kosten te financieren. De gedeputeerde denkt zelf dat als er scherp gestuurd wordt, dat er nog wel wat ruimte in zit. Hij wil die ruimte echter niet volledig benutten om te voorkomen dat dit proces met personeelsovergangen en de daarmee gepaard gaande onzekerheden een verkeerde kleur krijgt. Als bestuurder is hij ervan overtuigd dat de efficiencykorting haalbaar is en dat er nog wat extra ruimte in zit, maar dan zal er wel discussie moeten worden gevoerd over de taakstelling en de kwaliteit van de dienstverlening.

Het college zal zich nog beraden op de vraag welk risico in de risicoparagraaf benoemd moet worden. De gedeputeerde benadrukt echter nogmaals dat algemene risico's met betrekking tot de uitvoering van de taak daar niet in thuishoren. Het grootste risico is op dit moment de vraag of het Rijk die 5 miljoen euro zal betalen.

De gedeputeerde zegt in antwoord op de vraag van de heer Heemskerk of die 13 miljoen euro nog als financiële ruimte gezien kan worden, dat bij de overstap naar een volgend college de plussen en minnen volstrekt helder moeten zijn. Hij zou het bedrag graag als financiële ruimte willen markeren maar de eerlijkheid gebiedt hem te erkennen dat deze kosten gemaakt zullen worden in de komende jaren. Het college zal zijn uiterste best doen om waar mogelijk de desintegratiekosten en de frictiekosten te beperken.

De VOORZITTER denkt dat de beraadslaging voor dit moment voldoende is. Hij concludeert dat zowel over de motie als het stuk bij voorkeur op 10 november 2010 verder wordt gesproken.

3. Controle en verantwoording

3a. Najaarsnota 2010

De heer SCHURINGA brengt in herinnering dat de Najaarsnota 2010 in alle commissies is besproken. In de commissie MKE heeft de VVD een opmerking gemaakt met betrekking tot Programma 2. De VVD bereidt een amendement voor om de 4 miljoen euro die vrijvalt door de opcenten, aan de reserve van Programma 2 toe te voegen.

De heer HEEMSKERK verklaart dat het CDA dezelfde mening is toegedaan en de VVD zal steunen.

De heer STOOP heeft geen opmerkingen.

Mevrouw BRANDERHORST heeft de indruk dat de lijst doorgeschoven prestaties steeds langer wordt. Met de opmerking van de Rekenkamer in het achterhoofd over reserves wil zij graag een toelichting op de voorzichtigheidshalve posten. Zij wil weten waarom de JSF-fabriek hierin opgenomen wordt.

De heer VAN DER NAT heeft geen vragen.

Gedeputeerde VAN HEIJNINGEN merkt op dat dit de laatste najaarsnota van dit college is maar tegelijk ook de kortste bespreking in de commissie Bestuur en Middelen. Hij beschouwt het echter ook als een compliment, omdat de organisatie blijkbaar een goed leesbaar stuk heeft gemaakt.

GS hebben geprobeerd om door middel van een categorie-indeling meer inzicht te bieden in de doorgeschoven prestaties. De gedeputeerde is nog niet helemaal tevreden over het kopje voorzichtigheidshalve posten. Op pagina 22 staat de toelichting. Er is nog grote onzekerheid over de daadwerkelijke ontwikkeling van de JSF-fabriek van Stork. Die posten kunnen natuurlijk niet eindeloos doorgeschoven worden. Op een gegeven moment gaan zij terug naar de algemene middelen. De gedeputeerde hoopt dat hij met deze indeling, maar vooral ook met de omschrijving, aantoont dat het niet een kwestie is van op de lange baan schuiven maar van doorschuiven naar 2011 en dat er daadwerkelijk zicht is op uitvoering. Bij de Voorjaarsnota 2011 zullen de Staten kunnen zien of het werkelijk tot uitvoering is gekomen in 2011 en eventueel kunnen ze besluiten tot terugboeking naar de algemene middelen. De gedeputeerde denkt dat er grote kans is dat deze prestaties in 2011 verricht zullen worden.

De verwachte opbrengst bij de Najaarsnota 2010 wil het college naar de algemene reserve boeken en betrekken bij de Begroting 2011, ook al is de gedeputeerde daar in principe geen voorstander van. Het is een praktische oplossing om te voorkomen dat er diepgaand gediscussieerd moet worden over de bestemmingsreserves.

De heer STOOP vraagt wat de provincie als toezichthouder van deze gedragslijn zou vinden, als gemeenten zo zouden opereren.

Gedeputeerde VAN ENGELSHOVEN-HULS vraagt of de heer Stoop een bepaalde gemeente op het oog heeft.

De heer STOOP heeft in het geheel geen gemeente op het oog.

De VOORZITTER concludeert dat de Najaarsnota 2010 als bespreekpunt op de agenda van de volgende Statenvergadering zal worden gezet.

3b. Planningsoverzicht/langetermijnagenda

De VOORZITTER deelt mee dat GS verzoeken om op 8 december 2010 het plan van aanpak Externe Inhuur te bespreken en op 19 januari 2011 de Update Bestuurlijke Drukke. De commissie stemt daarmee in. De langetermijnagenda wordt vastgesteld.

4. Afwikkeling vorige vergadering en interne aangelegenheden

4a. Conceptverslag van de vergadering van 8 september 2010

Er zijn geen opmerkingen. Het verslag wordt vastgesteld.

4b. Conceptbesluitenlijst van de vergadering van 8 september 2010

Er zijn geen opmerkingen. De besluitenlijst wordt vastgesteld.

5. Stukken ter kennisname

5a. Stukken in het kader van actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten

Er zijn geen opmerkingen.

5b. Van derden ontvangen informatie

Er zijn geen opmerkingen.

6. Sluiting

De VOORZITTER sluit de vergadering om 22.35 uur.